

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 11.9.2014
COM(2014) 567 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής για τη διεθνή συνεργασία στην
έρευνα και καινοτομία**

{SWD(2014) 276 final}

1. ΠΛΑΙΣΙΟ

Τον Σεπτέμβριο του 2012, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με θέμα «Ενίσχυση και επικέντρωση της διεθνούς συνεργασίας της ΕΕ στην έρευνα και καινοτομία: μια στρατηγική προσέγγιση»¹. Η ανακοίνωση χαιρετίστηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο², το Συμβούλιο³, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή⁴ και την Επιτροπή των Περιφερειών⁵.

Στην ανακοίνωση υπογραμμίζεται ότι οι παγκόσμιες προκλήσεις απαιτούν παγκόσμιες απαντήσεις και αποτελούν κινητήριες δυνάμεις για διεθνή συνεργασία στην έρευνα και την καινοτομία. Η υλοποίηση της διεθνούς συνεργασίας είναι επίσης ουσιώδους σημασίας για την προσέλκυση ταλαντούχων ερευνητών και την πρόσβαση στη γνώση και στις αγορές, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η ανταγωνιστικότητα της ΕΕ.

Χρειάζεται, επομένως, ενισχυμένη συνεργασία της ΕΕ με τους διεθνείς εταίρους της για τη δημιουργία κρίσιμης μάζας, τη συγκέντρωση των γνώσεων και τον εντοπισμό καινοτόμων λύσεων. Αυτό απαιτεί μια στρατηγική που θα περικλείει όλες τις διαστάσεις της διεθνούς συνεργασίας στην έρευνα και την καινοτομία. Η εν λόγω στρατηγική θα πρέπει να ενισχύει τη συνεργασία σε διμερές και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και μέσω πολυμερών φόρουμ, αλλά και να δημιουργεί συνέργειες με τις εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ και με τα κράτη μέλη.

Συνεπώς, στην ανακοίνωση υπογραμμίζεται ότι η ενίσχυση και επικέντρωση της διεθνούς συνεργασίας της ΕΕ απαιτεί μια προσέγγιση που θα κατέχει πλήρως την παγκόσμια διάσταση της έρευνας και καινοτομίας σε όλες τις πτυχές της. Το στοιχείο αυτό έχει ενσωματωθεί στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020», με μεγαλύτερη επικέντρωση στη διεθνή συνεργασία. Επιπλέον, πέραν του προγράμματος «Ορίζων 2020», η στρατηγική εστιάζει επίσης στην ενίσχυση της καινοτομικής διάστασης της διεθνούς συνεργασίας, διαμορφώνοντας κατάλληλες αρχές και πλαισιακές συνθήκες γι' αυτήν και ενισχύοντας τη συμμετοχή σε πολυμερείς πρωτοβουλίες, καθώς και τις συνέργειες με τις εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ⁶ και τις δραστηριότητες των κρατών μελών.

Η Επιτροπή δεσμεύτηκε να υποβάλει το 2014 έκθεση σχετικά με την πρόοδο της εφαρμογής της στρατηγικής. Στο παρόν έγγραφο παρατίθεται έκθεση της τρέχουσας κατάστασης.

2. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΟΡΙΖΩΝ 2020»

Η ανάπτυξη της διεθνούς διάστασης του προγράμματος «Ορίζων 2020»⁷ και του προγράμματος της Ευρατόμ⁸, και ειδικότερα των πρώτων προγραμμάτων εργασιών τους, αποτέλεσε σημαντικό πεδίο δραστηριότητας κατά τα πρώτα δύο έτη εφαρμογής της στρατηγικής.

Η νομοθεσία που αφορά το πρόγραμμα «Ορίζων 2020»⁹ τονίζει τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας ως οριζόντιας προτεραιότητας. Υιοθετήθηκε διττή προσέγγιση που εστιάζει στο

¹ COM(2012) 497

² Στις 9 Οκτωβρίου 2012, η Επίτροπος Geoghegan-Quinn παρουσίασε την ανακοίνωση στην Επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας (ITRE) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

³ CSST/2013/10405

⁴ CESE/20122081

⁵ CDR/2012/2076

⁶ Συμπεριλαμβανομένων των αναπτυξιακών και ανθρωπιστικών πολιτικών

⁷ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1291/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013

⁸ Κανονισμός (Ευρατόμ) αριθ. 1314/2013 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2013

⁹ Όταν γίνεται αναφορά στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020», εννοείται ότι αυτή περιλαμβάνει και το πρόγραμμα της Ευρατόμ

γενικό άνοιγμα και στη στοχευμένη διεθνή συνεργασία, προκειμένου το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ανακοίνωσης του 2012.

Μέσω του γενικού ανοίγματος, μπορούν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020» νομικές οντότητες από όλο τον κόσμο¹⁰. Αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας και θα είναι ουσιώδους σημασίας για τα τμήματα του προγράμματος «Ορίζων 2020» που λειτουργούν πρωτίστως από τη βάση προς την κορυφή, παρότι αυτά αναλαμβάνουν επίσης ειδικές δραστηριότητες για την ανάπτυξη διεθνούς διάστασης.

Οι επιχορηγήσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας αναγνωρίζονται ολοένα και περισσότερο ως βραβεία επιστημονικής αριστείας. Ερευνητές από όλο τον κόσμο μπορούν να υποβάλουν αίτηση επιχορήγησης, υπό τον όρο ότι η έρευνά τους διεξάγεται σε κράτος μέλος ή συνδεδεμένη χώρα.

Δικαίωμα συμμετοχής στις κοινότητες γνώσης και καινοτομίας (ΚΓΚ) του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Καινοτομίας και Τεχνολογίας έχουν νομικές οντότητες από όλο τον κόσμο. Οι τρεις υφιστάμενες ΚΓΚ στους τομείς της κλιματικής αλλαγής, της βιώσιμης ενέργειας και των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) συνεργάζονται με οντότητες τρίτων χωρών.

Οι ηλεκτρονικές υποδομές έχουν ισχυρή διεθνή διάσταση. Ο στόχος των δραστηριοτήτων είναι να αναπτυχθεί περαιτέρω η παγκόσμια εμβέλεια του δικτύου δεδομένων GÉANT και των σχετικών ηλεκτρονικών υποδομών της ΕΕ, ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση στα δεδομένα και να είναι δυνατή η εξ αποστάσεως συνεργασία μεταξύ επιστημόνων από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου.

Στη διάρκεια του προγράμματος «Ορίζων 2020», οι δράσεις Marie Skłodowska-Curie (MSCA) θα δώσουν τη δυνατότητα σε περίπου 15 000 ερευνητές προερχόμενους από χώρες εκτός Ευρώπης να αρχίσουν ή να συνεχίσουν τη σταδιοδρομία τους στην Ευρώπη. Επιπλέον, ενθαρρύνονται οι αποσπάσεις ερευνητών από την Ευρώπη σε άλλα μέρη του κόσμου. Αναμένεται να συμμετάσχουν στις δράσεις MSCA πάνω από 3 500 μη ευρωπαϊκοί οργανισμοί έως το 2020.

Στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020» περιλαμβάνονται στοχευμένες δραστηριότητες διεθνούς συνεργασίας, που συμπληρώνουν το γενικό άνοιγμα. Για τις δραστηριότητες αυτές, τα θέματα και οι εταίροι για συνεργασία προσδιορίζονται εκ των προτέρων και αφορούν τομείς όπου η συνεργασία με διεθνείς εταίρους έχει αποτελέσματα επωφελή για όλες τις πλευρές.

Ο προσδιορισμός κατάλληλων θεμάτων και εταίρων για στοχευμένες δραστηριότητες διεθνούς συνεργασίας αποτέλεσε μέρος της κατάρτισης των πρώτων προγραμμάτων εργασιών του προγράμματος «Ορίζων 2020». Πλήρης κατάλογος των θεμάτων διεθνούς συνεργασίας που περιλαμβάνονται στα προγράμματα εργασιών διατίθεται στη διαδικτυακή πύλη δυμμετεχόντων¹¹. Περίπου το 20% του συνόλου των θεμάτων που καλύπτει το πρώτο πρόγραμμα εργασιών επισημαίνονται ως σημαντικά για τη διεθνή συνεργασία, ποσοστό υψηλότερο απ' ό,τι κατά το τελευταίο έτος του 7ου προγράμματος-πλαισίου (περίπου 12%). Ωστόσο, σημειώνεται στροφή προς τη χρήση ηπιότερων τρόπων τόνωσης της διεθνούς συνεργασίας με λιγότερες συντονισμένες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων¹² και θέματα

¹⁰ Η δυνατότητα συμμετοχής δεν συνεπάγεται απαραίτητα τη χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό του προγράμματος «Ορίζων 2020». Οι κανόνες όσον αφορά τη χρηματοδότηση των συμμετεχόντων από τρίτες χώρες καθορίζονται στο μέρος Α του σχετικού με τους γενικούς όρους παραρτήματος του προγράμματος εργασιών του «Ορίζων 2020», για την περίοδο 2014-15.

¹¹ <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/index.html>

¹² Η συντονισμένη πρόσκληση υποβολής προτάσεων αποτελείται από δύο προσκλήσεις που δημοσιεύονται παράλληλα από την ΕΕ και τη χώρα-εταίρο. Και οι δύο προσκλήσεις ζητούν από τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν προτάσεις έργων που προϋποθέτουν συνεργασία με οντότητες της

όπου η συμμετοχή οντοτήτων από τρίτες χώρες συνιστά κριτήριο επιλεξιμότητας. Η διεθνής συνεργασία ενθαρρύνεται κυρίως μέσω των γενικών όρων.

Το σημαντικότερο είναι ότι υπάρχει σαφής τάση ευρύτερου ορισμού της διεθνούς συνεργασίας, που υπερβαίνει την απλή ενθάρρυνση της άμεσης συμμετοχής ερευνητών από τρίτες χώρες σε υπογεγραμμένες συμφωνίες επιχορήγησης, στρεφόμενος προς την τόνωση της διεθνούς συνεργασίας μέσω της συμβολής σε πολυμερείς πρωτοβουλίες.

Παράδειγμα του τρόπου εφαρμογής της στρατηγικής αποτελεί η υλοποίηση, με την πρόσκληση υποβολής προτάσεων για τη γαλάζια ανάπτυξη, της διακήρυξης του Galway¹³ σχετικά με τη δρομολόγηση Διατλαντικής Συμμαχίας για την Έρευνα με αντικείμενο τους Ωκεάνιους Πόρους, από κοινού με τις ΗΠΑ και τον Καναδά.

Το σκέλος του προγράμματος εργασιών της Ευρατόμ που αφορά την έρευνα για τη σύντηξη περιλαμβάνει επίσης μια πολύ ισχυρή συνιστώσα διεθνούς συνεργασίας, που συνδέεται ειδικότερα με τον ευρωπαϊκό χάρτη πορείας για τη σύντηξη και εκφράζεται με το εμβληματικό έργο ITER.

Οι οριζόντιες δραστηριότητες διεθνούς συνεργασίας χρηματοδοτούνται μέσω της πρόκλησης «Η Ευρώπη ως παγκόσμιος παράγοντας: πολυδεκτικές, καινοτόμες και στοχαστικές κοινωνίες». Υποστηρίζουν τη διεθνή συνεργασία στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων 2020», αλλά περιλαμβάνουν και δραστηριότητες πέραν αυτού, όπως την προώθηση του διαλόγου με τους διεθνείς εταίρους της ΕΕ για την ασκούμενη πολιτική.

Το Κοινό Κέντρο Ερευνών συνεισφέρει στη διεθνή συνεργασία μέσω ειδικών δραστηριοτήτων με βασικούς εταίρους.

3. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΑΚΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η στρατηγική προσέγγιση της διεθνούς συνεργασίας απαιτεί τη διαμόρφωση κοινών αρχών και κατάλληλων πλαίσιακών συνθηκών για τη υλοποίηση της συνεργασίας. Αυτό είναι απαραίτητο για την επικράτηση ίσων όρων κατά τη συνεργασία μεταξύ ερευνητών από όλο τον κόσμο. Οι εν λόγω αρχές αφορούν ζητήματα όπως η υπεύθυνη έρευνα και καινοτομία, η ερευνητική ακεραιότητα, η αξιολόγηση των προτάσεων με βάση την αξιολόγηση από ομότιμους κριτές, η προώθηση του ρόλου των γυναικών στην επιστήμη και της διάστασης του φύλου στην έρευνα, οι σταδιοδρομίες στον ερευνητικό τομέα¹⁴, η δίκαιη και ισότιμη αντιμετώπιση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, η πρόσβαση στα ερευνητικά δεδομένα και τις υποδομές, καθώς και η ανοικτή πρόσβαση.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η Επιτροπή υποστηρίζει τις δραστηριότητες του Παγκόσμιου Συμβουλίου Έρευνας (GRC)¹⁵, μιας εθελοντικής, ανεπίσημης οργάνωσης των επικεφαλής των συμβουλίων έρευνας. Βασικά επιτεύγματα στο πλαίσιο αυτού του φόρουμ ήταν η έγκριση, στη σύνοδό του το 2012, διακήρυξης αρχών σε ανώτατο επίπεδο σχετικά με την αξιολόγηση της επιστημονικής αξίας και, στη σύνοδο του 2013, η έγκριση δηλώσεων

άλλης πλευράς. Η ίδια πρόταση υποβάλλεται και στις δύο πλευρές. Κάθε πλευρά υπογράφει σύμβαση μόνο με τους δικούς της συμμετέχοντες και χρηματοδοτεί μόνον αυτούς.

¹³ <http://www.innovation.ca/sites/default/files/Rome2013/files/Canada-EU-US%20Galway%20Statement%20on%20Atlantic%20Research%20Cooperation%202013.pdf>

¹⁴ Για παράδειγμα, το Συμβούλιο διαπραγματεύεται επί του παρόντος αναδιατύπωση της οδηγίας 2005/71/ΕΚ σχετικά με ειδική διαδικασία εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών για σκοπούς επιστημονικής έρευνας.

¹⁵ <http://www.globalresearchcouncil.org/>

σχετικά με την ανοιχτή πρόσβαση και την ακεραιότητα της έρευνας. Στη σύνοδο του 2014 εκδόθηκε δήλωση σχετικά με τους τρόπους υποστήριξης της επόμενης γενεάς ερευνητών.

Στο πλαίσιο των διαλόγων με τις χώρες και τις περιφέρειες εταίρους για την ασκούμενη πολιτική, αποδίδεται ολοένα μεγαλύτερη προσοχή στη διαμόρφωση πλαισιακών συνθηκών για την υλοποίηση της διεθνούς συνεργασίας. Οι εν λόγω συνθήκες περιλαμβάνουν τους μηχανισμούς χρηματοδότησης της συνεργασίας στις χώρες εταίρους, την επιλεξιμότητα αλλοδαπών εταιρειών για συμμετοχή σε εθνικά προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης, τα συστήματα κατοχύρωσης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, την πρόσβαση στις δημόσιες συμβάσεις και στα επιχειρηματικά κεφάλαια, καθώς και τις ρυθμίσεις για την κυριότητα των δεδομένων και την πρόσβαση σε αυτά.

Στο πλαίσιο αυτό, ο εντοπισμός και η εξάλειψη των εμποδίων στη συμμετοχή οντοτήτων από τρίτες χώρες στα ενωσιακά προγράμματα χρηματοδότησης αποτελούν στοιχεία κρίσιμης σημασίας, καθώς ένα από τα κύρια προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι οργανισμοί τρίτων χωρών είναι η εξασφάλιση χρηματοδότησης για την κάλυψη της συμμετοχής τους. Αυτό αφορά ιδιαίτερα τις χώρες που δεν είναι αυτόματα επιλέξιμες για χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό του προγράμματος «Ορίζων 2020», δηλαδή μια σειρά από χώρες που περιλαμβάνει πλέον και τη Βραζιλία, την Κίνα, την Ινδία, το Μεξικό και τη Ρωσία. Οι εν λόγω χώρες παροτρύνονται επίμονα να συστήσουν μηχανισμούς για τη χρηματοδότηση της συμμετοχής των ερευνητών τους στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020».

Για την αντιμετώπιση αυτού του κρίσιμου ζητήματος, το Μεξικό έχει συστήσει έναν συμπληρωματικό αντίστοιχο μηχανισμό χρηματοδότησης¹⁶, που λειτουργεί ως πηγή χρηματοδότησης για τους μεξικανούς εταίρους σε επιτυχημένα έργα του προγράμματος «Ορίζων 2020» και θα μπορούσε να αποτελέσει υπόδειγμα για παρόμοιες πρωτοβουλίες σε άλλες χώρες-εταίρους. Άλλο παράδειγμα αποτελεί η Νέα Ζηλανδία, που έχει θέσει σε εφαρμογή έναν μηχανισμό συγχρηματοδότησης ειδικά για έργα ανταλλαγής προσωπικού απασχολούμενου στην έρευνα και την καινοτομία, τα οποία χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο των MSCA.

Οι δυσκολίες στην παραχώρηση και την άσκηση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) αποτελούν εμπόδιο για τη διεθνή συνεργασία. Εν προκειμένω, ο διάλογος ΕΕ-Βραζιλίας για τα ΔΔΙ έχει επιφέρει βελτιώσεις στην προστασία των ΔΔΙ στη Βραζιλία. Όσον αφορά τις ΗΠΑ, οι πλαισιακές συνθήκες για την καινοτομία καλύπτονται από τις συζητήσεις για τη Διατλαντική Εταιρική Σχέση Εμπορίου και Επενδύσεων (TTIP). Οι πλαισιακές συνθήκες για τη συνεργασία με την Ινδία είναι στο σύνολό του ικανοποιητικές. Ωστόσο, θα πρέπει να ενισχυθεί το καθεστώς των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στη χώρα. Στη Νότια Αφρική έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος μέσω διαφόρων νομοθετικών πράξεων που αφορούν τα ΔΔΙ.

Οι ευρωπαίοι ερευνητές που είναι διατεθειμένοι να συμμετάσχουν σε προγράμματα χωρών-εταίρων αντιμετωπίζουν αρκετές δυσχέρειες, κυρίως τον περιορισμένο αριθμό των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων που επιτρέπουν τη συμμετοχή Ευρωπαίων. Η πρόσβαση στις πληροφορίες, οι γλωσσικοί φραγμοί, καθώς και οι οικονομικές, διοικητικές και υλικοτεχνικές διαδικασίες συχνά περιορίζουν εκ των πραγμάτων τις ευκαιρίες για πραγματική συνεργασία.

Τα εθνικά σημεία επαφής που έχουν συγκροτηθεί στις χώρες-εταίρους μπορούν επίσης να διαδραματίσουν αποφασιστικό ρόλο, ιδίως μέσω των συντονισμένων δράσεων του διεθνούς δικτύου εθνικών σημείων επαφής. Μπορούν να συμβάλουν στη μεγαλύτερη προβολή του

¹⁶ <http://www.conacyt.mx/index.php/el-conacyt/convocatorias-y-resultados-conacyt/convocatoria-conacyt-horizon2020>

προγράμματος «Ορίζων 2020» και στη συγκέντρωση σχολίων και παρατηρήσεων σχετικά με τις διεθνείς δραστηριότητες των ερευνητικών ιδρυμάτων σε χώρες-εταίρους.

4. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΜΕΡΕΙΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ

Όσον αφορά τις παγκόσμιες προκλήσεις σε κρίσιμους τομείς, η διεθνής συνεργασία υλοποιείται καλύτερα μέσω της αυξημένης συμμετοχής σε διεθνείς οργανισμούς και πολυμερείς πρωτοβουλίες. Συνεπώς, η Επιτροπή έχει ενισχύσει επίσης τη στήριξη πολυμερών πρωτοβουλιών στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας, γεγονός που αντικατοπτρίζεται και στα πρώτα προγράμματα εργασιών του προγράμματος «Ορίζων 2020».

Η κλιματική αλλαγή, η ανεπάρκεια των πόρων και η απώλεια βιοποικιλότητας συγκαταλέγονται αναμφίβολα στις μεγαλύτερες περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις του 21ου αιώνα, που απαιτούν πολυμερείς ερευνητικές προσπάθειες στις οποίες η Ευρώπη έχει διαδραματίσει και εξακολουθεί να διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο. Σε αυτό το πνεύμα, η πρόκληση «Δράση για το κλίμα, περιβάλλον, αποδοτικότητα πόρων και πρώτες ύλες» του προγράμματος «Ορίζων 2020» στηρίζει το έργο του Belmont Forum¹⁷, μιας ανεπίσημης ομάδας υψηλού επιπέδου που απαρτίζεται από τους παγκόσμιους χρηματοδότες (συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής) της έρευνας για την πλανητική περιβαλλοντική αλλαγή και συντονίζει τη χρηματοδότηση για συνεργατική έρευνα. Το Belmont Forum προωθεί επίσης την υλοποίηση του προγράμματος «Future Earth» (Γη του Μέλλοντος), του διεθνούς προγράμματος για την παγκόσμια αειφορία, που ενσωματώνει και ενισχύει υφιστάμενα διεθνή προγράμματα¹⁸. Η Επιτροπή συμπροεδρεύει επίσης στην Ομάδα Γεωσκόπησης (GEO)¹⁹, μια εθελοντική σύμπραξη κυβερνήσεων και διεθνών οργανισμών που συντονίζει τις προσπάθειες δημιουργίας Παγκόσμιου Δικτύου Συστημάτων Γεωσκόπησης (GEOSS). Παρέχεται επίσης στήριξη στη Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC)²⁰, που είναι ο κορυφαίος διεθνής φορέας για την εκτίμηση της κλιματικής αλλαγής και επιστημονικός φορέας που λειτουργεί υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών.

Η πρόκληση «Υγεία» στοχεύει στην ενεργό στήριξη της υλοποίησης της GLOPID-R, της πρωτοβουλίας για την παγκόσμια ερευνητική συνεργασία με σκοπό την ετοιμότητα έναντι μολυσματικών νόσων²¹. Υποστηρίζονται και άλλες παρόμοιες πρωτοβουλίες, όπως η Διεθνής Ερευνητική Κοινοπραξία για τις Σπάνιες Νόσους²² και η Παγκόσμια Συμμαχία για τις Χρόνιες Νόσους²³.

Οι ηλεκτρονικές υποδομές είναι ένας άλλος τομέας όπου η Ευρώπη δραστηριοποιείται σε πολυμερές επίπεδο, για παράδειγμα στο πλαίσιο του GÉANT και της Συμμαχίας για τα Ερευνητικά Δεδομένα²⁴.

Όσον αφορά άλλα πολυμερή φόρουμ, η Επιτροπή ηγήθηκε της διαδικασίας με την οποία ανανεώθηκε το χρηματοδοτικό πλαίσιο του επιστημονικού προγράμματος «Ανθρώπινα Σύνορα»²⁵. Επίσης, διαδραμάτισε ενεργό ρόλο στην επικαιροποίηση της ευρωπαϊκής

¹⁷ <http://igfagcr.org>

¹⁸ Μεταξύ άλλων, τα WCRP (παγκόσμιο ερευνητικό πρόγραμμα για το κλίμα), IGBP (διεθνές πρόγραμμα για τη γεώσφαιρα και τη βιόσφαιρα), DIVERSITAS (διεθνές πρόγραμμα για την επιστήμη της βιοποικιλότητας) και IHDP (διεθνές πρόγραμμα για την ανθρώπινη διάσταση). Μέλη της GEO είναι 89 χώρες κι η Επιτροπή (<http://www.earthobservations.org>)

²⁰ <http://www.ipcc.ch>

²¹ <http://glpidr.globe-network.org/>

²² <http://www.irdirc.org>

²³ <http://www.gacd.org>

²⁴ <https://rd-alliance.org/>

²⁵ <http://www.hfsp.org>

στρατηγικής για τη φυσική των σωματιδίων²⁶, της οποίας ηγείται το CERN. Ενισχύθηκε η σύμπραξη Επιτροπής-EIROforum²⁷. Η Επιτροπή διαδραμάτισε ενεργό ρόλο στην κατάρτιση του στρατηγικού χάρτη πορείας EUREKA 2020.

Η πολυμερής προσέγγιση έχει αποδειχτεί βέλτιστη πρακτική στη διαχείριση της ασφάλειας των νανοϋλικών. Το έργο Nanoreg, που σχεδιάστηκε στο πλαίσιο της ομάδας εργασίας του ΟΟΣΑ για τα νανοϋλικά σε βιομηχανικά προϊόντα, λαμβάνει πολυμερή χρηματοδότηση από το 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο (10 εκατ. ευρώ), τα κράτη μέλη (30 εκατ. ευρώ) και τη βιομηχανία (10 εκατ. ευρώ).

Η Επιτροπή συμμετέχει ενεργά σε διάφορους φορείς του ΟΟΣΑ που ασχολούνται με την πολιτική έρευνας και καινοτομίας, καθώς και με ενεργειακά ζητήματα, κυρίως στο Παγκόσμιο Επιστημονικό Φόρουμ (GSF), στην Επιτροπή Επιστημονικής και Τεχνολογικής Πολιτικής (CSTP), στην ομάδα εργασίας για την πολιτική τεχνολογίας και καινοτομίας (TIP) και στις επιτροπές υπό τον Οργανισμό Πυρηνικής Ενέργειας (ΟΠΕ) και τον Διεθνή Οργανισμό Ενέργειας (ΔΟΕ). Η ΕΕ διαδραματίζει βασικό ρόλο στο πλαίσιο του διεθνούς οργανισμού ITER και στο διεθνές φόρουμ Generation IV.

Η ΕΕ εκπροσωπήθηκε από την Επιτροπή στη συνδιάσκεψη των Υπουργών Επιστημών της ομάδας G8 στο Λονδίνο, στις 12 Ιουνίου 2013, όπου επικυρώθηκαν οι συνεχιζόμενες εργασίες της ομάδας ανώτερων υπαλλήλων για τις παγκόσμιες ερευνητικές υποδομές και εκδόθηκαν σημαντικά ψηφίσματα σχετικά με τις παγκόσμιες προκλήσεις και τα ανοιχτά επιστημονικά δεδομένα.

Η σύνοδος κορυφής Ρίο+20 ζήτησε την κατάρτιση θεματολογίου για την ανάπτυξη μετά το 2015, με επίκεντρο την αειφόρο ανάπτυξη. Η εργασία αυτή θα περιλαμβάνει τον καθορισμό μιας σειράς στόχων καθολικής εφαρμογής για αειφόρο ανάπτυξη, με βάση, μεταξύ άλλων, την ανασκόπηση της προόδου όσον αφορά την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας.

5. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Προϋπόθεση για την επιτυχή εφαρμογή της ανακοίνωσης του 2012 είναι η προσπάθεια παγκόσμιας ενημέρωσης σχετικά με τα πλεονεκτήματα της ΕΕ και τον ρόλο της στη διεθνή συνεργασία σε θέματα έρευνας και καινοτομίας. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή σχεδίασε μια επικοινωνιακή στρατηγική που απευθύνεται προσεκτικά σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, τόσο σε διεθνές επίπεδο (στις χώρες-εταίρους και σε πολυμερή φόρα) όσο και στα κράτη μέλη.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή δρομολόγησε επικοινωνιακή εκστρατεία με το σύνθημα «Το πρόγραμμα "Ορίζων 2020" – Ανοιχτό στον κόσμο». Πέραν της εστίασης στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020», η επικοινωνιακή στρατηγική περιλαμβάνει επίσης στοιχεία που αποσκοπούν στη μεγαλύτερη προβολή της πολιτικής της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία και του ρόλου της διεθνούς συνεργασίας στο πλαίσιο αυτής της πολιτικής, καθώς και στην ανάδειξη της εικόνας της ΕΕ ως κέντρου αριστείας και γνώσης.

Ο ρόλος των εθνικών σημείων επαφής, τόσο στην ΕΕ όσο και στις χώρες-εταίρους, είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση του προγράμματος «Ορίζων 2020». Ομοίως, το δίκτυο συμβούλων έρευνας και καινοτομίας της Επιτροπής και το προσωπικό των αντιπροσωπειών της ΕΕ που χειρίζεται τα θέματα έρευνας και καινοτομίας διαδραματίζουν ιδιαίτερα ενεργό

²⁶ <http://council.web.cern.ch/council/en/EuropeanStrategy/ESParticlePhysics.html>
²⁷ <http://www.eiroforum.org>

ρόλο, όχι μόνο στην προώθηση του προγράμματος «Ορίζων 2020», αλλά και στη δικτύωση με τους επιστημονικούς συμβούλους, τις τοπικές και περιφερειακές κυβερνήσεις και άλλους παράγοντες των κρατών μελών. Όλες οι αντιπροσωπείες της ΕΕ έχουν επίσης κινητοποιηθεί προκειμένου να συμβάλουν στην προσέγγιση ερευνητικών οργανισμών. Τέλος, τα διμερή έργα με χώρες-εταίρους διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της ενημέρωσης σχετικά με τις δυνατότητες συμμετοχής στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020».

Η επιστημονική διπλωματία αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την εφαρμογή της επικοινωνιακής στρατηγικής. Αυτή συνίσταται, για παράδειγμα, στην αξιοποίηση των ευκαιριών που παρέχουν οι σύνοδοι σε ανώτερο επίπεδο, για την ευαισθητοποίηση στη διεθνή ερευνητική συνεργασία ως βασικό στοιχείο των εξωτερικών πολιτικών και για την προώθηση του προγράμματος «Ορίζων 2020».

Για να υποστηρίξει την εφαρμογή της εν λόγω επικοινωνιακής στρατηγικής, η Επιτροπή διέθεσε ποικίλο ενημερωτικό υλικό, που περιλαμβάνει ταχυδρομικά δελτάρια, φυλλάδια, παρουσιάσεις Powerpoint, το ενημερωτικό δελτίο International Research Update (Ενημέρωση για τη διεθνή έρευνα), ιστοτόπους για τη διεθνή συνεργασία και ένα βίντεο που εξηγεί τη διεθνή διάσταση του προγράμματος «Ορίζων 2020» και τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας στην έρευνα και την καινοτομία. Μέρος του υλικού αυτού είναι διαθέσιμο στις γλώσσες χωρών-εταίρων, όπως η ρωσική και η κινεζική. Έχει επίσης ενισχυθεί η παρουσία στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

6. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΕΙΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Η παγκόσμια προσέγγιση της διεθνούς συνεργασίας στην έρευνα και την καινοτομία συνεπάγεται επίσης ενίσχυση των συνεργειών με άλλες πολιτικές με ισχυρή παγκόσμια διάσταση, ιδίως με τις εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της αναπτυξιακής, καθώς και με τις δραστηριότητες των κρατών μελών.

Με την επιστημονική διπλωματία, η διεθνής συνεργασία στην έρευνα και την καινοτομία μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο ήπιας ισχύος και μηχανισμός βελτίωσης των σχέσεων με χώρες και περιφέρειες ζωτικής σημασίας. Επίσης, οι καλές διεθνείς σχέσεις διευκολύνουν την αποτελεσματική συνεργασία στην έρευνα και την καινοτομία. Η επιστημονική διπλωματία μπορεί να στηρίζει τις προσπάθειες της ΕΕ που αποσκοπούν στη διαχείριση κρίσεων και την εδραίωση της ειρήνης. Για παράδειγμα, ερευνητικές υποδομές όπως η εγκατάσταση σύγχροτου SESAME²⁸ και έργα που έχουν ως αντικείμενο ζητήματα όπως οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και οι συνέπειες για την ανθρώπινη ασφάλεια²⁹ μπορούν να διευκολύνουν τον διάλογο μεταξύ ερευνητών και ενδιαφερόμενων μερών στη Μέση Ανατολή.

Υπογραμμίζοντας τη στρατηγική σημασία της διεθνούς συνεργασίας στο ανώτατο επίπεδο, η έρευνα και η καινοτομία εντάσσονται ολοένα περισσότερο στον γενικό πολιτικό διάλογο με τους διεθνείς εταίρους της ΕΕ, γεγονός που αντικατοπτρίζεται στα συμπεράσματα των πρόσφατων συνόδων κορυφής (Βραζιλία, Κίνα, Ιαπωνία, ΗΠΑ και Αφρική) και άλλων συνόδων σε ανώτερο επίπεδο (π.χ. Καναδάς και Νέα Ζηλανδία) το 2013 και το 2014.

Η πολιτική για την έρευνα και την καινοτομία και η εμπορική πολιτική είναι αλληλένδετες. Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ της ΕΕ και των ΗΠΑ για τη σύναψη συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών, όπως η Διατλαντική Εταιρική Σχέση Εμπορίου και Επενδύσεων (TTIP),

²⁸ <http://www.sesame.org.jo/sesame/>

²⁹ <http://www.cliwasec.eu>

αποτελούν μια ευκαιρία βελτίωσης των πλαισιακών συνθηκών για συνεργασία στον τομέα της καινοτομίας.

Οι πολιτικές έρευνας και καινοτομίας μπορούν να έχουν θετικό αντίκτυπο στις πολιτικές αναπτυξιακής συνεργασίας της ΕΕ. Στην ανακοίνωση με τίτλο «Αύξηση του αντίκτυπου της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ: ένα πρόγραμμα δράσης για αλλαγή»³⁰ ζητείται ο προσανατολισμός της αναπτυξιακής πολιτικής στην άσκηση πολιτικών για την καινοτομία, ώστε να δοθεί στις αναπτυσσόμενες χώρες η δυνατότητα να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες που προσφέρουν οι παγκοσμίως ολοκληρωμένες αγορές.

Η καινοτομία είναι επίσης σημαντική διάσταση της ανθρωπιστικής πολιτικής της ΕΕ. Στην ανακοίνωση με τίτλο «Η προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά την ανθεκτικότητα – Διδάγματα από επισιτιστικές κρίσεις»³¹ ζητείται η προώθηση καινοτόμων προσεγγίσεων της διαχείρισης κινδύνων.

Οι συνέργειες με τα μέσα εξωτερικής πολιτικής ενισχύθηκαν με τη στήριξη από τα εν λόγω μέσα, όπου ήταν σκόπιμο, της αύξησης των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο του μηχανισμού αναπτυξιακής συνεργασίας 2007-2013, διατέθηκαν 30 εκατ. ευρώ σε ένα πρόγραμμα καινοτομίας για την καταπολέμηση της φτώχειας στη Νότια Αφρική. Το πρόγραμμα επιχορηγήσεων έρευνας της Αφρικανικής Ένωσης στηρίζει την εφαρμογή της επιστημονικής και τεχνολογικής πολιτικής της Αφρικανικής Ένωσης. Το 11ο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης (ETA) διέθεσε 35 εκατ. ευρώ για το πρόγραμμα «Γνώση για την ανάπτυξη». Ο μηχανισμός της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας (2007-2013) περιλάμβανε το περιφερειακό πρόγραμμα East-Invest που καλύπτει τις έξι χώρες της ανατολικής εταιρικής σχέσης, καθώς και διμερή προγράμματα για δημιουργία δυναμικότητας στη Νότια Γειτονία. Οι χώρες της διεύρυνσης συμμετέχουν στις δράσεις έρευνας και καινοτομίας στο πλαίσιο της στρατηγικής για την περιοχή του Δούναβη και της στρατηγικής της ΕΕ για την περιοχή της Αδριατικής και του Ιονίου. Στο πλαίσιο του μέσου προενταξιακής βοήθειας, αποδίδεται ιδιαίτερη προσοχή στην ενίσχυση της ερευνητικής ικανότητας των χωρών αυτών.

Λαμβάνεται επίσης μέριμνα για την επίτευξη στενότερου συντονισμού μεταξύ των δραστηριοτήτων των κρατών μελών και των συνδεδεμένων χωρών και των δραστηριοτήτων της ΕΕ. Αυτό επιδιώκεται ιδίως μέσω του στρατηγικού φόρουμ για τη διεθνή επιστημονική και τεχνολογική συνεργασία (SFIC)³². Το SFIC επιδιώκει την επίτευξη των στόχων του παρέχοντας συμβουλές στρατηγικής σχετικά με την κατάσταση και την εφαρμογή της νέας στρατηγικής για διεθνή συνεργασία στην έρευνα και την καινοτομία. Το SFIC κατάρτισε επίσης κατευθυντήριες γραμμές για την ενίσχυση της συνεισφοράς του στις συνόδους κορυφής και στους διπεριφερειακούς διαλόγους και συγκρότησε ομάδα εργασίας για τη συζήτηση κοινών αρχών. Έχουν αναπτυχθεί κοινές πρωτοβουλίες με βασικούς εταίρους, όπως η Ινδία, η Βραζιλία, η Κίνα και οι ΗΠΑ. Το SFIC συνέβαλε στον στρατηγικό καθορισμό των προτεραιοτήτων της μελλοντικής συνεργασίας, ιδίως μέσω μιας ειδικής ημερίδας που διοργανώθηκε στις 26 Μαρτίου 2014³³.

Μια άλλη διάσταση της συνεργασίας με τα κράτη μέλη και τις συνδεδεμένες χώρες είναι η συνένωση των δυνάμεών τους για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση κοινών δραστηριοτήτων. Το μέσο του άρθρου 185 χρησιμοποιήθηκε για τη σύσταση της σύμπραξης ευρωπαϊκών και αναπτυσσόμενων χωρών για τις κλινικές δοκιμές³⁴, ενώ συνεχίζονται οι προσπάθειες με

³⁰ COM(2011) 637

³¹ COM(2012) 586

³² <http://www.consilium.europa.eu/policies/era/sfic>

³³ ERAC-SFIC 1359/14.

³⁴ <http://www.edctp.org>

στόχο την ανανέωση της ευρωμεσογειακής συνεργασίας στην έρευνα και καινοτομία. Η Επιτροπή διερευνά επίσης τη δυνατότητα ενίσχυσης της διεθνούς συνεργασίας μέσω των πρωτοβουλιών κοινού προγραμματισμού (ΠΚΠ), όπως η ΠΚΠ για το νερό στην Ινδία.

7. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

7.1. Στρατηγικός σχεδιασμός

Ο στρατηγικός καθορισμός των προτεραιοτήτων της μελλοντικής συνεργασίας αποτελούσε κεντρικό στοιχείο της ανακοίνωσης του 2012. Σκοπός του είναι να καταστήσει δυνατό τον πιο έγκαιρο προσδιορισμό πρωτοβουλιών συνεργασίας στην κατάλληλη κλίμακα και με το κατάλληλο πεδίο εφαρμογής, και τη συμπερίληψή τους στα προγράμματα εργασιών του προγράμματος «Ορίζων 2020».

Ο καθορισμός από κοινού συμφωνημένων προτεραιοτήτων συνεργασίας με χώρες και περιφέρειες εταίρους έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στο διάστημα που μεσολάβησε από την έκδοση της ανακοίνωσης. Ο διάλογος με τους εταίρους της ΕΕ έχει αποτελέσει την κύρια πηγή έμπνευσης για την εν λόγω διαδικασία σχεδιασμού και, σε αυτό το πλαίσιο, καθορίστηκαν προτεραιότητες σύμφωνα με τις αρχές του κοινού συμφέροντος, του αμοιβαίου οφέλους, της βέλτιστης κλίμακας και του βέλτιστου πεδίου εφαρμογής, της εταιρικής σχέσης και της συνέργειας. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτή τη διαδικασία παρέχονται στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

7.2. Διμερής συνεργασία

Παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο καθορίστηκαν προτεραιότητες από κοινού με τις χώρες-εταίρους υπάρχουν στους χάρτες πορείας για τη διεθνή συνεργασία με τη Βραζιλία, τον Καναδά, την Κίνα, την Κορέα, την Ιαπωνία, την Ινδία, τη Ρωσία, τη Νότια Αφρική και τις ΗΠΑ, που περιλαμβάνονται στο συνοδευτικό υπηρεσιακό έγγραφο εργασίας.

Έχει επίσης σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά τον καθορισμό προτεραιοτήτων για άλλες χώρες. Η συνεργασία με την Αυστραλία θα επικεντρωθεί στην ενέργεια, την αποδοτική χρήση των πόρων και τις πρώτες ύλες, την υγεία, την ασφάλεια των τροφίμων και τις ερευνητικές υποδομές.

Όσον αφορά το Μεξικό, στους τομείς προτεραιότητας της μελλοντικής συνεργασίας περιλαμβάνονται η ενέργεια και, ειδικότερα, η έρευνα για τη γεωθερμική ενέργεια, η υγεία και οι ΤΠΕ.

Όσον αφορά τη Νέα Ζηλανδία, προτεραιότητα στη μελλοντική συνεργασία θα έχουν, μεταξύ άλλων, η υγεία και η ασφάλεια των τροφίμων.

Όσον αφορά την Ουκρανία, η συνεργασία θα επικεντρωθεί στις ΤΠΕ, στα νέα υλικά και τις τεχνολογίες επεξεργασίας, στη βιοτεχνολογία και στις μεταφορές.

Η σύνδεση με το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» επίσης έχει προχωρήσει ομαλά. Οι συνδεδεμένες χώρες συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Ορίζων 2020» στο ίδιο επίπεδο με τα κράτη μέλη. Μέχρι στιγμής, η σύνδεση έχει ολοκληρωθεί για τη Νορβηγία, την Ισλανδία, την Αλβανία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, το Μαυροβούνιο, τη Σερβία, την Τουρκία, το Ισραήλ και τη Μολδαβία.

7.3. Περιφερειακή συνεργασία

Η ερευνητική συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και ορισμένων περιφερειών είναι επίσης καίριας σημασίας για μια παγκόσμια προσέγγιση της διεθνούς συνεργασίας. Το ενδιαφέρον εστιάζεται στις περιφέρειες με τις οποίες έχει εδραιωθεί πολιτικός διάλογος. Η περιφερειακή συνεργασία βασίζεται επίσης στην ανάγκη αντιμετώπισης

προβλημάτων που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν διμερώς, όπως ασθένειες σαν την ελονοσία, τον HIV και τη φυματίωση, ή προκλήσεις που συνδέονται με το περιβάλλον, τη βιώσιμη χρήση των πόρων και την κλιματική αλλαγή. Η περιφερειακή συνεργασία μπορεί επίσης να επιτρέψει τη βέλτιστη χρήση των ερευνητικών υποδομών, όπως η Ευρω-αφρικανική πλατφόρμα ραδιοαστρονομίας³⁵, και να διευκολύνει την πρόσβαση στη γνώση που είναι διαθέσιμη στην περιοχή.

Παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο καθορίστηκαν προτεραιότητες σε περιφερειακό επίπεδο υπάρχουν στους χάρτες πορείας για την περιοχή της Μεσογείου και την περιοχή της ανατολικής εταιρικής σχέσης.

Όσον αφορά την Αφρική, οι υφιστάμενοι τομείς συνεργασίας είναι η έρευνα για την υγεία μέσω της σύμπραξης ευρωπαϊκών και αναπτυσσόμενων χωρών για τις κλινικές δοκιμές (EDCTP 2), η παγκόσμια γεωσκόπηση και οι ΤΠΕ, ενώ για το μέλλον, ο πολιτικός διάλογος ΕΕ-Αφρικής σε ανώτερο επίπεδο έχει ορίσει ως προτεραιότητα την ασφάλεια των τροφίμων και την επισιτιστική ασφάλεια, καθώς και την αειφόρο γεωργία.

Οι προτεραιότητες της μελλοντικής συνεργασίας με την Κοινότητα Κρατών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής (CELAC), είναι η βιο-οικονομία, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, οι ΤΠΕ, η υγεία και η βιοποικιλότητα και η κλιματική αλλαγή, καθώς και οι σταδιοδρομίες στον ερευνητικό τομέα.

Η συνεργασία με τις χώρες του Κόλπου θα εστιαστεί στην ενεργειακή ασφάλεια, στο περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένων των υδάτων και του κλίματος), στην υγεία και στις ΤΠΕ.

Όσον αφορά τον ASEAN, οι προτεραιότητες της μελλοντικής συνεργασίας είναι τα τρόφιμα, η γεωργία και οι βιοτεχνολογίες, και ειδικότερα η υδατοκαλλιέργεια, η υγεία, οι ΤΠΕ και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Παρότι έχει σημειωθεί πρόοδος στην εφαρμογή της στρατηγικής για διεθνή συνεργασία στην έρευνα και την καινοτομία, που δρομολογήθηκε το 2012, καθίσταται σαφές από τα ανωτέρω ότι αυτή ήταν μόνο η αρχή και ότι χρειάζονται περισσότερες προσπάθειες.

Η διεθνής διάσταση του προγράμματος «Ορίζων 2020» και των προγραμμάτων εργασιών του πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω, με την πληρέστερη ενσωμάτωση της διεθνούς συνεργασίας στον στρατηγικό προγραμματισμό και στην κατάρτιση των προγραμμάτων εργασιών του προγράμματος «Ορίζων 2020». Αυτό πρέπει να γίνει με βάση τις προτεραιότητες της μελλοντικής διεθνούς συνεργασίας που έχουν καθοριστεί στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδιασμού.

Επιπλέον, πρέπει να συνεχιστούν οι εργασίες για τη διαμόρφωση κοινών αρχών και παιδιακικών συνθηκών και για την εξάλειψη των εμποδίων που παρεμβάλλονται στη συνεργασία, διότι είναι ουσιαστικής σημασίας για την άνοδο του επιπέδου και της ποιότητας των δραστηριοτήτων διεθνούς συνεργασίας.

Χρειάζονται επίσης περαιτέρω προσπάθειες όσον αφορά την παρακολούθηση του αντίκτυπου της στρατηγικής μέσω ποσοτικών δεικτών. Όπως εξαγγέλθηκε στην ανακοίνωση του 2012, οι προσπάθειες αυτές θα περιλαμβάνουν την παρακολούθηση της συνολικής παγκόσμιας διάστασης των δραστηριοτήτων διεθνούς συνεργασίας, πέραν των απλών μετρήσεων της άμεσης συμμετοχής οντοτήτων από τρίτες χώρες σε υπογεγραμμένες συμφωνίες επιχορήγησης βάσει του προγράμματος «Ορίζων 2020». Δεδομένου ότι το πρόγραμμα

³⁵

<http://www.aerap.org>

«Ορίζων 2020» τέθηκε σε εφαρμογή μόλις την 1η Ιανουαρίου 2014, είναι πρόωρο στην παρούσα φάση να συνταχθούν σχετικές εκθέσεις.

Η επικοινωνιακή στρατηγική για τη διεθνή συνεργασία θα εξακολουθήσει να βελτιώνεται και να εφαρμόζεται, καθώς αποτελεί καθοριστικό στοιχείο για την προβολή και την προώθηση του προγράμματος «Ορίζων 2020» ως προγράμματος ανοιχτού στον κόσμο. Συγχρόνως, η Επιτροπή θα συνεχίσει να εστιάζει στην επιστημονική διπλωματία και να καταβάλλει κάθε προσπάθεια για την ενίσχυση των συνεργειών με τις εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ και με τα κράτη μέλη.

Ειδικότερα, η πρόοδος που σημειώθηκε στην εφαρμογή της στρατηγικής θα αξιοποιηθεί για την περαιτέρω ενίσχυση μιας προσέγγισης στην οποία έχει ενσωματωθεί η παγκόσμια διάσταση της διεθνούς συνεργασίας στην έρευνα και την καινοτομία, με σκοπό την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων και την επίτευξη αποτελεσμάτων με μεγαλύτερο αντίκτυπο.